

**Силабус**  
**вибіркової освітньої компоненти ВК**  
**Капітал підприємства: формування та використання**  
(за вибором здобувачів освіти)

|                             |                                                         |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------|
| Назва дисципліни:           | <b>Капітал підприємства: формування та використання</b> |
| Рівень вищої освіти:        | <b>перший (бакалаврський)</b>                           |
| Обсяг освітнього компоненту | <b>4 кредити (120 годин)</b>                            |
| Форма підсумкового контролю | <b>Залік</b>                                            |
| Консультації:               | <b>за графіком</b>                                      |
| Назва кафедри:              | <b>кафедра економіки і підприємництва</b>               |
| Мова викладання:            | <b>українська</b>                                       |
| Керівник курсу:             | <b>Кудрявцев В'ячеслав Михайлович, к.е.н., доцент</b>   |
| Контактний телефон:         | <b>0999866675</b>                                       |
| E-mail:                     | <b>slavkudr@ukr.net</b>                                 |

**Короткий зміст освітнього компоненту:**

**Метою є** формування системи теоретичних знань і практичних навичок щодо розробки механізму ефективного формування та раціонального використання капіталу підприємства.

**Предмет:** теоретичні та методологічні основи, методичні положення наукових напрямків формування та використання капіталу підприємств на сучасному етапі.

**Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:**

- отримання студентами комплексу знань з теоретичних основ управління капіталом;
- вивчення сутності базових категорій теорії капіталу підприємства;
- розкриття сутності визначення основних інструментів ефективного формування і використання капіталу підприємств;
- вивчення новітніх методичних підходів до діагностування процесів формування і використання капіталу підприємств;
- надання знань та вмінь приймати ефективні рішення у сфері формування і використання капіталу підприємства.

**Передумови для вивчення освітнього компоненту:** вивчення цієї дисципліни не потребує спеціальної підготовки, програма середньої школи є достатньою, крім того: «Вища математика»; «Економічна теорія» (бажано).

**Компетентності, яких набуває здобувач:**

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо- та макrorівнях.
- Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних відносин.

Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва.

Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

### Результати навчання:

Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Вміти визначати раціональну структуру капіталу підприємства (співвідношення між власними і залученими коштами).

Розраховувати вартість окремих елементів капіталу підприємства при його формуванні, розраховувати загальну потребу підприємства в капіталі, визначати вартість чистих активів підприємства різними методами, а також вміти розраховувати показники ефекту від використання капіталу в операційній діяльності.

### Тематичний план

| № теми | Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)                                                                                 | Кількість годин |        |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|
|        |                                                                                                                | очна            | заочна |
| 1      | ЛК. Економічна характеристика капіталу підприємства                                                            | 2               | 1      |
|        | ПР Внутрішні та зовнішні фактори впливу на процес формування капіталу підприємства.                            | 2               | 1      |
|        | СР Принципи і функції процесу формування і використання капіталу.                                              | 9               | 11     |
| 2      | ЛК Управління власним капіталом підприємства.                                                                  | 2               | 1      |
|        | ПР Аналіз звіту про рух грошових коштів.                                                                       | 2               | 1      |
|        | СР Внутрішні та зовнішні джерела формування капіталу.                                                          | 9               | 14     |
| 3      | ЛК Управління позиковим капіталом підприємства                                                                 | 2               | 1      |
|        | ПР Оцінка фактору ліквідності в процесі використання капіталу.                                                 | 2               | 1      |
|        | СР Чинники оптимального співвідношення власних і позикових джерел в системі управління капіталом підприємства. | 9               | 14     |
| 4      | ЛК Інвестиційний капітал підприємства                                                                          | 4               | 1      |
|        | ПР Оцінювання вартості окремих фінансових інструментів інвестування.                                           | 2               | 1      |
|        | СР Аналіз фінансових звітів                                                                                    | 9               | 14     |
| 5      | ЛК Вартість капіталу підприємства                                                                              | 4               | -      |
|        | ПР Концепції визначення граничної вартості капіталу підприємства та її економічна характеристика.              | 2               | 1      |

|       |                                                                                                             |    |     |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----|
|       | СР Оцінювання ефективності формування та використання капіталу підприємства                                 | 9  | 14  |
| 6     | ЛК Управління структурою капіталу підприємства                                                              | 4  | -   |
|       | ПР. Оцінка вартості окремих елементів позикового капіталу.                                                  | 2  | 1   |
|       | СР Механізм формування оптимальної структури капіталу                                                       | 9  | 14  |
| 7     | ЛК. Оптимізація структури капіталу підприємства                                                             | 4  | 1   |
|       | ПР Механізми нейтралізації ризиків                                                                          | 2  | 1   |
|       | СР Практичні аспекти використання капіталу в операційній та інвестиційній діяльності підприємства           | 9  | 11  |
| 8     | ЛК Оцінка капіталу та фінансового стану підприємства.                                                       | 4  | 1   |
|       | ПР. Особливості оцінки вартості банківського кредиту, дисконтних, купонних облігацій та інших інструментів. | 2  | 1   |
|       | СР Оцінка ризиків в процесі кругообігу капіталу підприємства                                                | 9  | 14  |
| Разом | ЛК                                                                                                          | 32 | 6   |
|       | ПР                                                                                                          | 16 | 8   |
|       | СР                                                                                                          | 72 | 106 |

**Індивідуальне навчально-дослідне завдання** (за наявності): не передбачене.

#### **Методи навчання:**

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
- 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

#### **Система оцінювання та вимоги:**

##### **Поточна успішність**

**1** Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

**1.1** Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

**1.2** Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

**1.3** Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт : не передбачене.

**1.4** Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

**2** Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших

проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

**3** Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де  $K^{поточ}$  – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$  – оцінка успішності  $n$ -го заходу поточного контролю;

$n$  – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

**Таблиця 1** – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

| 4-бальна шкала | 100-бальна шкала | 4-бальна шкала | 100-бальна шкала | 4-бальна шкала | 100-бальна шкала | 4-бальна шкала                         | 100-бальна шкала |
|----------------|------------------|----------------|------------------|----------------|------------------|----------------------------------------|------------------|
| 5              | 100              | 4,45           | 89               | 3,90           | 78               | 3,35                                   | 67               |
| 4,95           | 99               | 4,4            | 88               | 3,85           | 77               | 3,3                                    | 66               |
| 4,9            | 98               | 4,35           | 87               | 3,80           | 76               | 3,25                                   | 65               |
| 4,85           | 97               | 4,3            | 86               | 3,75           | 75               | 3,2                                    | 64               |
| 4,8            | 96               | 4,25           | 85               | 3,7            | 74               | 3,15                                   | 63               |
| 4,75           | 95               | 4,20           | 84               | 3,65           | 73               | 3,1                                    | 62               |
| 4,7            | 94               | 4,15           | 83               | 3,60           | 72               | 3,05                                   | 61               |
| 4,65           | 93               | 4,10           | 82               | 3,55           | 71               | 3                                      | 60               |
| 4,6            | 92               | 4,05           | 81               | 3,5            | 70               | від 1,78 до 2,99<br>повторне складання |                  |
| 4,55           | 91               | 4,00           | 80               | 3,45           | 69               | від 0 до 1,77                          | від 0 до 34      |
| 4,5            | 90               | 3,95           | 79               | 3,4            | 68               | повторне вивчення                      |                  |

### Підсумкове оцінювання

**1** Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

**2** Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

**3** За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

**3.1** Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

**3.2** Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

**3.3** Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

**4** Результат навчання оцінюється (*обрати потрібне*):

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;
- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

**Таблиця 3** – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

| Оцінка<br>в<br>балах | Оцінка за<br>національною<br>шкалою |                   | Оцінка за шкалою ЄКТС |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------|-------------------------------------|-------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | екзамен                             | залік             | Оцінка                | Критерії                                                                                                                                                                                                                                                             |
|                      |                                     |                   |                       |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>90-100</b>        | <b>Відмінно</b>                     | <b>Зараховано</b> | <b>A</b>              | Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального |

| Оцінка<br>в<br>балах | Оцінка за<br>національною<br>шкалою |               | Оцінка за шкалою ЄКТС |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------|-------------------------------------|---------------|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | екзамен                             | залік         | Оцінка                | Критерії                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|                      |                                     |               |                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 80–89                | Добре                               | Зараховано    | B                     | Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального                                                                                                            |
| 75-79                |                                     |               | C                     | Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками                                                                                     |
| 67-74                | Задовільно                          |               | D                     | Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки                                                                                                 |
| 60–66                |                                     |               | E                     | Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.                                                                                                                                                   |
| 35–59                | Незадовільно                        | Не зараховано | FX                    | Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання) |

| Оцінка<br>в<br>балах | Оцінка за<br>національною<br>шкалою |       | Оцінка за шкалою ЄКТС |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------|-------------------------------------|-------|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      |                                     |       | Оцінка                | Критерії                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|                      | екзамен                             | залік |                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>0–34</b>          | <b>Неприйнятно</b>                  |       | <b>F</b>              | Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом) |

### Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- курсова робота повинна бути захищена не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії (**вказується за наявності**);
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» ([https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P\\_Standart/pologeniya/stvnz\\_67\\_01\\_dobroch\\_1.pdf](https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf)), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» ([https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P\\_Standart/pologeniya/stvnz\\_85\\_1\\_01.pdf](https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf)), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» ([https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P\\_Standart/pologeniya/stvnz\\_67\\_01\\_MEK\\_1.pdf](https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf)).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

### Рекомендована література:

1. Фролова Л.В., Семерунь Л.В., Паращенко О.В. Капітал підприємства: формування та використання: навч. посіб. Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. 121 с.
2. Омельченко Л.С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. С. Омельченко. – Маріуполь :ПДТУ, 2016. – 235 с.
3. Малярець Л. М. Управління процесом росту власного капіталу підприємства : моногр. / Л. М. Малярець, Н. М. Пономаренко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2018. – 227 с.

4. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства: навч. посіб. / Є.В.Мних, А.Д. Бутко, О.К. Большакова та ін.; за ред. проф. Є.В. Мниха. К.: КНТЕУ. 2015. 232 с.

5. Управління фінансами підприємств: підручник . 2-ге вид., переробл. і доповн. / Бланк О.І., Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

6. Швиданенко Г.О., Шевчук Н.В. Управління капіталом підприємства: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2017. 440 с.

#### **Додаткові джерела:**

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. No 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. No 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Розробник силабусу  
навчальної дисципліни, к.ек.н., доц.

\_\_\_\_\_

підпис

В'ячеслав КУДРЯВЦЕВ  
ПІБ

Завідувач кафедри  
економіки і підприємництва, д.е.н., проф.

\_\_\_\_\_

підпис

Оксана ДМИТРІЄВА  
ПІБ